Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred ali v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 12 din., pol leta 7 din., četrt leta 4 din. Izven Jugoslavije 25 din. Naročnina se pošlje na upravništvo „Slovenskega Gospodarja" v Mariboru, Koroška cesta št. 5. List se dopošlja do odpovedi. Naročnina se plačuje v naprej.
Telefon interurban št. 113.

Posamezna številka stane 2 kroni ali 50 para. Poštnina v državi SHS pavšalirana.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Uredništvo: Koroška cesta št. 5, Rokopisi se ne vračajo. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije. Cene inseratom po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Nezaprte reklamacije so poštnine prosta. Čekovni račun poštnega urada Ljubljana št. 10.603.
Telefon interurban št. 113.

3. štev. Maribor, dne 19. januarja 1922. 56. letnik.

Pritisk davčnega vijaka.

V zadnji številki Slovenskega Gospodarja smo poročali, kako davčni uradi samovlastno, na podlagi plačilnih nalogov l. 1921 brez vednosti cenilnih komisij pošiljajo strjatve za plačilo dohodninskega davka že za leto 1922. O tej zadevi smo te dni prejeli veliko pritožb davkoplačevalcev, od katerih zahtevajo davkarije ogromne svote. Tako n. pr. firja davčni urad v Mariboru od srednjega posestnika Dr., da bi moral plačati za leto 1922 48.000 K davka na račun l. 1922. — Mož ima 30 oralov hribovitega posestva. Če je svota 48.000 K predpisana za prvo četrtletje 1922, potem bo Dr. moral letošnje leto zanesti na davkarijo nič manj nego približno 184.000 K. Kje jih bo pa neki vzel? — Drugi slučaj: Uboga vdova, ki ima samo 4⅝ orala posestva, bi po listeku, ki ga je dobila od davkarije, morala plačati od meseca januarja za leto 1922 2340 K davka. Dosedaj je vsako leto plačevala samo po 150—160 kron. Od kod naenkrat tako visoki predpis?

Stvar je ta-le: Davčni uradi imajo premalo denarja, državne kase so vsled slabega gospodarstva demokratsko-samostojne državne vlade in uprave prazne. In davčni uradi so mnenja: kmet in obrtnik kar plavata v ti. sočakih in halo z davčnim vijakom nad njega.

Kakor smo že v Slov. Gospodarju z dne 12. januarja t. l. pisali, je tako postopanje davčnih uradov nezakonito. Cemu so si davkoplačevalci v Sloveniji izvolili cenilne komisije? — Ali menda samo za to, da jih imajo na papirju? Davčne oblasti naj sklicujejo cenilne komisije in edino izvoljeni zastopniki ljudstva imajo odločati, komu se bo v letu 1922 predpisala dohodnina, ne pa posamezni uradniki. Saj se letos dohodnina ne sme več odmerjati po istem ključu, kot l. 1921. Pri letošnjih predpisih dohodnine je merodajen neobdačljiv znesek čistega dohodka 10,000 K in ne več 4800 K. Tudi vojni davek to leto odpade. Kdo je torej dal davkarjem pravico, kar po Novem letu na podlagi lanskih dohodninskih predpisov davčni vijak tako neopravičeno in neusmiljeno naviti?

Poslanec Slov. ljudske stranke dr. Josip Hohnjec se je na številne osebne in pismene pritožbe, ki so mu bile predložene, pritožil na delegacijo finance v Ljubljani. Te dni je dobil od delegata dr. Savnika ta-le odgovor:

„Cim je bil objavljen začasni zakon o proračunskih dvanajstinkah z dne 27. junija 1921, s katerim je bil zvišan davčni minimum na 10.000 K, sem takoj odredil, da se iztirjanje dohodnine za leto 1921 prilagodi novim zakonitim določbam. Z odlokom delegacije z dne 26. julija 1921 št. 7 1 — 2423-1 sem namreč naročil vsem davčnim oblastvom in davčnim uradom, naj iztirjanje dohodnine za leto 1921 po višini predpisa za prejšnje leto (1920) z ozirom na zvišanje davčnega minima odgode do definitivnega predpisa za leto 1921, ako zadnji predpis s pribitki vred ni presezal svote 300 K; davčni zavezanci, katerim se je zadnjič predpisala dohodnina v taki izmeri, so bili po cit. finančnem zakonu predvidoma oproščeni dohodnine za leto 1921, ako se niso njihove pridobitne razmere izboljšale.

Po določilih začasnega zakona z dne 27. junija 1921 bi odpadlo približno polovica vseh onih davčnih obvezancev, katerim se je l. 1921 predpisal dohodninski davek. Ker se davčni uradi ne ravnajo po teh zakonitih določilih marveč proti njim, je sedanje iztirjevanje dohodnine gotovo nezakonito. Cudno je, da se je finančni delegat lepo tiho izognil vprašanju o cenilnih komisijah. Gospod narodni poslanec dr. Hohnjec je v svojem pismu z dne 10. januarja naravnost zahteval od finančnega delegata: „. . . da se temu postopanju takoj napravi konec ter da se dohodnina predpisuje kakor to zahteva zakon, ne pa po poljubni volji uradništva, marveč v soglasju s cenilnimi komisijami". Na to vprašanje pa g. dr. Savnik ni odgovoril. %

Kaj je našim ljudem storiti? Ako dobiš ček od davkarije in zahtevajo, da plačaš dohodnino za leto 1922, pojdi na davkarijo in povej tam gg. uradnikom, da pred 1. februarjem 1922 sploh nimajo nikjer pravice zahtevati od koga plačilo dohodnine, ker še le s 1. februarjem poteče 1. četrtletni rok za plačevanje davkov. Od 1. do 14. februarja pa še ima vsakdo pravico se pritožiti proti previsoko odmerjenemu davku. Ce pa davčni uradi in druge državne blagajne nimajo denarja, tega pač niso krivi davkoplačevalci, vsaj slovenski ne, temveč sedanja naša vlada, ki tako slabo gospodari, kakor redko katera druga na svetu.

Da ne pišem teh vrst menda iz kakega strankarskega namena, ampak edino radi tega, ker se ljudem godi velika krivica, kar dokazuje tudi pisava drugih listov. Tako n. pr. piše celo „Slov. Narod": „Pri nas se v zadnjem času predpisujejo ljudem taki davki, da se ljudje onesveščajo, ko dobijo plačilne naloge. Najbolj čudno pri tem pa je, da je ta davčni vijak najhujši pri malih ljudeh, ki jedva žive od svojega zaslužka, dočim predpisuje davčna oblast posameznikom, ki so splošno znani stotinski milijonarji na davkih naravnost smešne vsote. Ta davčni vijak čisto nič ne vpošteva dejanskih razmer in ki hoče iz malih davkoplačevalcev izprešati več, kakor imajo sploh premoženja, je največja nesreča za našo državo, ker bo polagoma pri nas spravil vse dosedaj še najbolj zanesljive ljudi v širokih slojih našega ljudstva v protidržavni tabor. Opozarjamo državno oblast na to dejstvo, naj za Boga ne prenapenjajo strun, in jo svarimo, ker bi lahko rodilo silno zlo. Napravite konec naravnost blaznim izrodom navijalcev davkov, ki so se razpasli edino in izključno v bedni Sloveniji."

S temi besedami je „Slov. Narod" najhujše obsodil demokratsko in samo stojno-kmetijsko stranko, ki sta krivi, da davčni vijak tako neusmiljeno pritiska slovensko ljudstvo vobče in posebej slovenskega kmeta. Ti dve stranki nosita popolno odgovornost za ogromna bremena, ki se v protislovju proti obstoječim zakonom nalagajo na ubogemu kmetu in obrtniku.

Mi pa, ki smo vedno bili na stališču da se morajo davki izenačiti v celi državi in da se gospodarsko slabi Sloveniji ne smejo nalagati največja bremena, opozarjamo naša davčna oblastva in davčne urade, naj pogledajo malo preko Save in Donave, da bodo spoznali in vedeli, kako in kateri davki se tamkaj predpisujejo in iztirjujejo. Morda bodo takrat spoznali, kako blazni izgredi navijalcev davkov se dogajajo v naši bedni Sloveniji.

Tem blaznim izgredom mora enkrat biti konec! Do golega se odreti **ne damo!** Z vso odločnostjo zahtevamo, od davčne oblasti, da se pri predpisovanju osebno-dohodninskega davka natanko drži določil zakona. Zakon pa določa, da se brez cenilnih komisij **ne sme** predpisati dohodninski **davek.**

Gospodje absolutisti pri davčni oblasti, držite se zakona! Brez cenilnih komisij **se ne sme** predpisati dohodninski davek. Cenilne komisije imamo. Zakaj jih potiskate ob stran?

V boj proti velekapitalizmu!

Slika, katero nam nudi naša „osvobojena" domovina, je žalostna. Kamorkoli pogledamo — vidimo nezadovoljstvo, ki prekipeva na vseh koncih in krajih. Kmet, posestnik, ječi in stoka pod ogromno težo neznosnih davčnih bremen, mala obrt se zvija v svojih težkočah, delavec in nižji uradnik pa se v mestih čedalje bolj pogrezata v morju draginje. Vsi čutimo to mrzlično naraščanje cen; kar si še včeraj lahko kupil v kronah, moraš danes plačevati v — dinarjih, pri vsem tem pa si na milost in nemilost izročen oderuškemu velekapitalu, ki določa cene po svoji lastni volji. Če si ogledamo gospodarski položaj našega kmetskega ljudstva, vidimo, da ni opazovati tistega obnovitvenega dela, ki smo ga po „osvobojenju" po vsej pravici pričakovali. In to je popolnoma naravno! Davčni vijak, draginja, visoke delavske mezde, vse to je kmeta v zadnjih dveh letih tako utrudilo, da ni mogel misliti na nabavo novega gospodarskega orodja, strojev, prezidavanje gospodarskih poslopij itd. Prišlo je celo tako daleč, da ni mogel nabaviti sebi in svoji družini niti potrebne obleke in obuvala! Kar je popravil in po dolgem premišljevanju nakupil, je bilo nujno potrebno in ni trpelo nikakega odlaganja. Če je pa hotel svoje račune poravnati, si navadno ni mogel drugače pomagati: dvigal je svoje borne prihranke in lih je težkega srca nosil v davkarijo, k trgovcu in obrtniku. V takih razmerah je bilo našemu kmetskemu ljudstvu — vsako gospodarsko procvitanje onemogočeno. Tisti, ki so brezsmiselno nalagali kmetu davčna bremena, so reči: Mi živimo v agrarni državi in kmetskega stanu je največ. In zato naj plačuje kmet. Ako je lok prevelik napet, se zgodi, da navadno — poči. Naši oblastniki se pa ne zavedajo dalekosežnosti svojih pretiranih zahtev in zato se naj ne čudijo, če se bo **naš** kmet pod ogromnim bremenom — zrušil.

Velekapital se organizira.

Ako prideš dandanes v naša slovenska mesta, opaziš na vsakem koraku kako banko. Pred vojno so n. pr. v Mariboru obstojale samo tri banke. Danes jih štejemo v tem mestu že 6, in prav kmalu jih bo 10. Kaj pomeni to? To so zunanja, vidna znamenja organiziranega velekapitala. Banke ravnajo, kakor gobe po dežju. In vsaka denarna podružnica, ki se pojavi v naših mestih, je nova pijavka, ki izsesava iz gospodarskega telesa našega ljudstva vse tisto, kar mu je za normalen razvoj najbolj potrebno: njegove srčno kri. Kruti velekapitalizem ne pozna nobenih ozirov. Ce treba — in na žalost se to dogaja — se ta velekapital odeva v vse mogoče barve, tudi v narodne, samo da pride do svojih ciljev. Res je sicer, da se širi in ustanavlja velekapital tudi v ostalih državah

Zaklad na otoku.

Iz angleškega prevedel Paulus.

(Dalje.)

XXIII.

Gunnov čoln je bil sicer zelo lahek in kakor nalašč narejen za fanta moje velikosti in teže. Ampak muhast je bil do skrajnosti. Krmaril in veslal sem kolikor sem hotel, vedno je šel — svoja pota in se sukal na vse mogoče strani. Celo Ben Gunn mi je pozneje priznal, ka je njegov čolnič „trmast in svojeglaven, dokler ne poznaš njegovih muh."

In njegovih muh seveda nisem poznal. Plul je vse drugam, le tja ne, kamor sem hotel jaz.

Moja sreča je bila, da me je oseka nesla seboj, tem hitreje, čim dalje sem prišel ven na morje. Pomagal sem si še z veslanjem in ni bilo dolgo, pa sem trčil ob ladjo pri njenem zadnjem delu.

Poiskal sem sidrovo vrv. Napeta je bila kakor tetiva na loku, tako močno je pod vplivom oseke ladja vlekla za sidro. Krog njenega trupla je šumela in žuborela voda kakor v gorskem potoku. Enkrat bi krepko potegnil z nožem — in „Hispaniola" bi odnesla oseka v nočno temo —.

Pa spomnil sem se, da je napeta sidrova vrv, ako jo hipoma prerežeš, nevarna, kakor zdivjan konj. Če bi jo sedaj le presekal, bi sunila čoln in me vrgla kdove kam po morju —.

Moj načrt je bil neizpeljiv. Opustiti bi ga bil moral, da mi ni prišel na pomoč srečen slučaj.

Lahni večerni jugozapadnik se je po noči izprevrgel v krepek veter. Še sem premišljeval, kaj mi je storiti, ko čutim, da vrv v moji pesti popušča. — Veter je gnal ladjo proti oseki in ni več vlekla s toliko silo za sidro.

Držeč se z eno roko za vrv, sem z drugo poiskal nož, si ga z zobmi odprl in počasi prerezoval debelo spletenino, dokler ni visela ladja le samo še na dveh tankih plemenih. Nato sem sedel in mirno čakal, da prerežem tudi nje, kadar bi napetost še bolj popustila.

Hripavi glasovi so doneli iz kabine. Do tedaj nisem pazil nanje, ker sem bil preveč zamišljen v svoje delo. Ko pa sem mirno sedel v čolnu, se mi je zbudilo zanimanje zanje.

Dva sta bila v kabini. Po glasu sem spoznal čolnarja Israela Hands. Njegov tovariš je bil moj prijatelj od sinoči, tisti z rdečo čepico. Oba sta bila pijana. In še sta pila, ker pravkar je eden izmed njiju odprl okno in z odurno kletvico vrgel nekaj ven v morje. Zdelo se mi je, da je bila prazna steklenica.

Pa nista bila samo vinjena, tudi hudo v laseh sta si bila. Kletvice so padale kakor toča in zdajpazdaj sta se tako divje razpalila, da sem vsak čas pričakoval krvavega pretepa. Pa vsakikrat sta se spet pobotala in glasovi so se za nekaj časa pomirili, dokler ni prišlo do novega izbruha.

Na obali je žarel ogenj, pri katerem so taborili uporniki. Nekdo je pel divjo, otožno pesem z brenčečim glasom.

Nov sunek vetra je prišel od jugozapada, zopet se je „Hispaniola"-pomaknila bliže sidru, vrv je popustila — in z enim samim krepkim udarcem sem presekal zadnje vezi med ladjo in sidrom —.

In oseka je pograbila „Hispaniolo", zaplula je in počasi odplula v nočno temo —.

Moj čolnič je butal ob ladijske stene, vsak trenutek sem pričakoval, da se bo prevrnil. Zastonj sem se trudil, da bi ga odrinil od ladje, tesno se je je držal in plaval z njo. Edino, kar sem mogel storiti, je bilo, da sem počasi drsal ob steni proti zadnjemu koncu ladje.

Pri tem mi je prišla pod roko vrv, ki je visela od krova. Pograbil sem jo, sam ne vem zakaj.

Radovednost mi ni dala miru. — Kaj ko bi splezal po vrvi in si privoščil pogled skozi okno kabine —?

Prijel sem za vrv, se potegnil z rokami kvišku, više in više —.

Eden sam pogled mi je bil zadosti, saj tudi nisem smel dalje ko za trenutek viseti v tej nevarni višini.

In kaj sem videl pri svitu motno brleče, gugajoče se kabinske svetilke? —

Čudno se mi je zdelo, da stražnika — kajti za stražo ju je pustil Silver na „Hispanioli" — še nista opazila, kaj se godi z ladjo.

Pa kako bi tudi —.

V besni, smrtni borbi je držal — drug drugega za vrat, njune oči so bile izbuljene od pijanosti in togote, njuna obraza krvavordeča in zabuhla.

Dovol sem videl —.

V hipu sem zdrknil po vrvi nazaj in bil spet v čolniču, ki je še vedno